

Til lovforslag nr. L 96. Skriftlig fremsættelse (26. november 2003)

Justitsministeren (Lene Espersen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter

(Lovforslag nr. L 96).

Af regeringsgrundlaget fra 2001 fremgår det, at regeringen ville nedsætte en retssikkerhedskommission med henblik på at forbedre borgernes og virksomhedernes retssikkerhed i tilfælde, hvor offentlige myndigheder uden for strafferetsplejen og uden forudgående retskendelse kan opnå adgang til private boliger og virksomheder mv., samt i tilfælde, hvor borgere og virksomheder er forpligtet til at meddele visse oplysninger til det offentlige.

Lovforslaget bygger på Retssikkerhedskommissionens betænkning, der blev afgivet i sommeren 2003.

I lovforslaget fastsættes der generelle regler om den fremgangsmåde, som forvaltningsmyndighederne skal følge ved gennemførelsen af et tvangsindgreb uden for strafferetsplejen. Lovforslaget indebærer således, at en række af forvaltningslovens regler om partsrettigheder overføres til dette område. Det drejer sig bl.a. om forvaltningslovens regler om partsaktindsigt, begrundelse og klagevejledning.

Herudover indebærer lovforslaget, at forvaltningen som hovedregel skal give underretning til vedkommende borger eller virksomhed forud for et tvangsindgrebs gennemførelse.

Dette udgangspunkt kan dog fraviges bl.a. i tilfælde, hvor øjemedet med et kontrolbesøg mv. ville forspildes, såfremt der gives forudgående underretning. Det kan bl.a. være tilfældet ved kontrolbesøg, der har til formål at undersøge et »øjebliksbillede« f.eks. af arbejdsmiljømæssige

forhold hos en virksomhed eller af hygiejnetilstanden hos en fødevarerproducent.

Lovforslagets udgangspunkt om underretning forud for et tvangsindgrebs gennemførelse kan bl.a. også fraviges, hvor afgørende hensyn til private eller offentlige interesser taler for det. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor der kan være fare for menneskers sikkerhed og sundhed.

Desuden indeholder lovforslaget regler om pligt for myndigheden til at forevise legitimation i forbindelse med gennemførelse af tvangsindgreb, pligt til at udvise størst mulig skånsomhed under et tvangsindgrebs gennemførelse samt pligt til i en række tilfælde at udfærdige en rapport om udførelsen af et tvangsindgreb.

Det foreslås endvidere at lovfæste det forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, hvilket indebærer, at en forvaltningsmyndighed kun kan beslutte at iværksætte et kontrolbesøg eller andet tvangsindgreb uden for strafferetsplejen, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet.

De nævnte regler om forvaltningens gennemførelse af tvangsindgreb vil efter lovforslaget omfatte de tilfælde, hvor en myndighed uden for strafferetsplejen og uden forudgående retskendelse foretager husundersøgelser, herunder f.eks. undersøgelser af kontorer og andre virksomhedslokaler, eller undersøgelser af breve og andre papirer, herunder f.eks. regnskabsbilag, forretningsdokumenter mv.

Lovforslaget indeholder også regler om forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter uden for strafferetsplejen i tilfælde, hvor der opstår mistanke om, at en borger eller virksomhed har begået et strafbart forhold.

Efter lovforslaget vil der i disse situationer gælde særlige begrænsninger i adgangen til at anvende administrative tvangsindgreb samt i adgangen til at anvende bestemmelser i lovgivnin-